

het noodige accent op het Evangelie zelf te dwarsen ontbrak.

Op de laatste conferentie van gereformeerde predikanten hoorde ik een broeder, die ontrust was om de „vervloeking“ bij de „jongeren“, dezen raad uitspreken: Laat ons meer dogmatiek geven in onze preek!

Ik vrees, dat wie dezen raad opvolgt, het hart der „jongeren“ niet zal winnen.

Wie de „jongeren“ winnen en bewaren wil voor kerk en leer, beginne met het accent te leggen op datgene wat sommigen naar andere paden lokt, omdat zij het bij ons niet genoegzaam hebben gevonden.

B. W.

UIT DE SCHRIFT.

Verhooring.

En van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte.
Lukas 22:43.

Meen niet dat het gebed van den Heiland in Gethsemané onverhoord gebleven is. Kluit er wel ooit een waarachtige zucht tot God op, die geen verhooring vindt? Is er ooit een oprechte stem tot den Heere verloren gegaan? En zou dan de Zoon Gods — Hij, die zeggen kon: „Vader, ik wist dat Gij Mij altijd hoort!“ — vergeefs hebben gebeden, en onverhoord en afgewezen uit het stof van den olijvenhof weer opgerezen zijn?

Maar hoe zou dan de apostel (Hebr. 5:7), doelend op dezen gebedsrijd, in welken de Middelaarsterke roeping en tranen geofferd had, van Hem kunnen zeggen: „en verhoord zijnde uit de vreeze“...?

* * *

Zoo wij maar oog willen hebben voor de aanbiddelijke en tot eeuwigen dank stemmende wijze, waarop God de verhooring des gebeds pleegt te schenken.

Hier ontsteekt die merkwaardige engelverschijning in Gethsemané ons het licht.

Natuurlijk staat voor ons vast, dat deze engel den Christus in zijn Middelaarswerk niet heeft geholpen. Geen mensch, ook geen engel kon en mocht Hem daarin bijstaan. Wij dalen ook niet af in allerlei gedachte, waartoe dit bericht van Lukas aanleiding geeft. Wij stellen alleen vast, dat deze engel daar was om Jezus te versterken. Op welke wijze dat geschied is, blijve onbesproken. Het is voor ons genoeg te weten, dat het gezicht van dezen engel den Zoon een verkwikking geweest is, die de Vader Hem deed worden; dat, temidden der donkerheid, in die hemelsche verschijning een straal van Gods gunst neerschiet die Jezus versterkte.

Want nu staan we voor deze dubbele uitkomst van Gethsemané's worsteling: dat enerzijds de drinkbeker des lijdens niet voorbijgaat, en dat anderzijds een engel uit den hemel komt ter versterking. Dat is saam deze ééne waarheid, deze Gethsemané-waarheid: Het lijden, het kruis wordt niet weggenomen, maar God de Vader sterkt wel vanuit den hemel de kracht onder dat kruis, en in dat lijden.

En hier krijgen we oog voor de goddelijk-schoone verhooring die dezen gebedsrijd kroonde.

Wij zouden in onze menselijke kortzichtigheid zeggen: de verhooring zal liggen in het voorbijgaan van den lijdensbeker. God zegt: Neen, dat lijden blijft onveranderd, maar het gebed des Zoons wordt toch verhoord; het wordt zoó verhoord, dat de kracht om dien kelk te drinken gesterkt wordt.

„En van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte“.

Welk een aanbiddelijke verhooring!

Eene verhooring, op welke Jezus zelf gedoeld had met het: „Niet Mijn wil, maar de Uwe geschiede!“ Eene verhooring, in welke Gods Raad en Christus' gebed op de schoonste wijze tot één werden samengevoegd. Eene verhooring, die ons achter Jezus doet neerknielen in onuitsprekelijke dank aan God, want deze verhooring is ons eene oorzaak geworden van eeuwige zaligheid.

* * *

En let nu eens op Jezus.

De Hebreëen brief zegt: Hij is verhoord uit de vreeze. Die vreeze, die Hem deed schreien: „Indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan!“

Daar staat Hij op van de aarde. En weg is uit Jezus alle angst en benaauwing.

Hij heeft in niets vermindering van lijden en oordeel ontvangen. Heel de smartenweg blijft dezelfde. Ja, Jezus weet, in zekeren zin, nu nog bewuster, dat dit vreeselijk einde onafwendbaar komt.

Maar zie Hem nu de hand van Judas tegemoet treden. Is dat de worm in het stof van daar straks? Zie Hem in heilige rust voor Kajafas, voor Pilatus. In hooge bereidwilligheid, zonder vreeze, drinkt Hij elken druppel uit den beker.

Dat is de Goddelijke verhooring op zijne gebeds-worsteling.

* * *

Maar als wij dan in deze verhooring de eeuwige zondaarsliefde en veelvoudige wijsheid Gods aanbieden, als wij daarin de poort der zaligheid zien opengaan — welk eene beschamende onderwijzing

daalt daaruit dan af over ons, die zoo menigmaal die liefde en wijsheid des Heeren ten opzichte van onze geboden miskennen. Indien deze wijze van verhooring bij God niet gevonden werd, — er ware voor ons geen zaligheid.

Wat klagen wij dan spoedig over onverhoorde geboden? Zouden wij niet moeten beginnen met te klagen over zoo weinig opmerkzaamheid aangaande de verhooring? Zeggen wij, als we — na ons hart in oprechtheid voor den Heere te hebben uitgestort — opstaan van de knieën, niet te weinig tot onszelven: „Mijn ziele, merk thans op wat antwoord God u geeft!“?

Neen, den beker des lijdens neemt Hij niet steeds van ons weg, en het kruis licht Hij niet altijd van onzen schouder.

Wij vraagden wel daarom.

Er scheen een groot lijden op ons af te komen. Onze dierbaren in doodsgevaar. Dreigende zorgen; moeite; leed. Daar stond God vóór ons met een bitteren kelk. O, hoe riepen we, in sterke roeping en tranen: „dat deze drinkbeker toch van mij voorbijga!“ Heere, dat niet! dat niet!

En het kwam toch. De lijdenskelk ging ons niet voorbij. En we zeiden bij onszelven: Niet verhoord, ons gebed.

Niet verhoord?...

En als ge dan dragen kondet wat God u oplei, als de Heere dan kracht gaf naar kruis, en gij in het lijden den Heere mocht blijven vasthouden; als dan de slag kwam — die slag van welken gij vooraf zeidet, dat gij hem niet zoudt kunnen verdragen — en de Heere gaf stille onderworpenheid in uw hart, of als uit de eerste ingezonkenheid en verdooving uwe ziel weer ging opleven en haren God weer ging aanhangen — is dat geen verhooring?

Als Paulus driemaal bidt, en God neemt den scherpsten doorn niet weg, maar zegt tot hem: Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht, — mogen wij dan spreken van Paulus' onverhoorde bede?

O, hoe herhaalt zich die Gethsemané-waarheid: dat niet wegnemen van den lijdensbeker, maar dat neerstrijken van den engel, dat neerdalen van de hemelsche genade om te versterken.

Dat wij toch ook voor zulke verhooring oog hebben!

Ook in ons geestelijk worstelen om de zaligmakende genade Gods. Wat wordt er op den weg des levens een gedurig bidden gevonden om vrede bij God, om rust der conscientie, om geloof in de vergeving der zonden, om aanneming door den Heere.

En God schijnt dat maar niet te hooren.

Doch, dat ge aanhoudt bij den Heere, dat het er u om te doen blijft, dat ge tot Gods genadetroon telkens weer terugkeert en den Heere blijft aankleven — is dat niet de engel uit den hemel om u te versterken?

Wat hebben we te worstelen tegen bepaalde zonden; karakterzonden; dat marielend boezemkwaad, dat ons altijd weer bijligt. „Schijnt ons soms of alle vrede en geestelijk geluk daarop vastzit; als we dat niet hadden, dan waren we er. „O Heere, neem dat toch weg!“

En de Heere neemt het niet weg. Maar dat wij er tegen strijden mogen, dat wij, duizendmaal moedeloos neergezonken, omdat we het weer verloren hadden, ook duizendmaal wederom het zwaard opheffen — is dat geen verhooring?

„En van Hem werd gezien een engel uit den hemel, die Hem versterkte.“

Van Hem werd gezien!

Zie ook gij dien engel!

Hij is er!

En leer uit Jezus' Gethsemané iets van de leidingen, die de Heere met u houdt ook in uw Gethsemané.

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Kerkelijk Leven en Christelijke Vrijheid.

VI (Slot).

Ons vorig artikel eindigde met de opmerking, dat onze kerkregering zich niet bepalen kan tot het toepassen van beginselen die rechtstreeks uit het Woord des Heeren zijn af te leiden, maar dat zij ook heeft te rekenen met de gegevens die gezond verstand en ervaring ons voorleggen.

Hoever nu reikt, met het oog op bepalingen in dezen laatsten zin bedoeld, de kerkelijke gebondenheid en hoever is hier een open veld voor persoonlijke vrijheid?

Deze vraag wordt bijzonder actueel, wanneer het gaat om kwesties als: is een lid der gereformeerde kerk verplicht, tweemaal des Zondags op te gaan? Is het geoorloofd een niet-kerkelijke samenkomst bij te wonen, terwijl de gemeente waarvan men lid is, samenkomt?

Ik zal de vragen die hier gedaan kunnen worden niet opsommen; ieder kent ze zelf wel uit de praktijk. De moeilijkheid is hier dat wij, voor een deel althans, te doen hebben met menselijke inzettingen. Want al staat het, om een voorbeeld te noemen, vast dat, wanneer de gemeente samenkomt onder de bediening van het Woord, elk lidmaat, behoudens wettige verhindering, daar behoort te zijn, dit neemt niet weg dat menschen

hebben ingezet dat zulk een dienst twee, of, gelijk op sommige plaatsen in Zeeland nog het geval is, zelfs drie malen per Zondag gehouden wordt.

Maar voorts: als de inrichting van den eeredienst toch werkelijk het gemoed niet bevreemdt; als gebed en prediking van te langen duur zijn; als de liturgie te armelijk schijnt en te sober en dat gaat zoo Zondag op Zondag voort, heeft dan de drang van het geestelijk leven niet recht, elders bevrediging te zoeken? Stel eens, dat de kerk zelve door allerlei menselijke zwakheden en onvolkomenheden de geestelijke bezieling dreigt uit te doven, wat dan?

Ja ziet, dat zijn ongetwijfeld ernstige vragen, waarmede thans menig jong gereformeerde tobt. Wat erop te antwoorden? Zeker allereerst dit, dat voorzover kerkelijke inzettingen en verordeningen een menselijk karakter dragen, zij de conscientie niet raken en dus de subjectieve vrijheid niet behoeven te belemmeren. En vervolgens ook, dat er in zulk een wel eens ietwat opstandig getuigen tegen wat in het kerkelijk leven hindert, soms wel eens een sympathieker geluid kan klinken dan in het automatisch volgen van den sleur waaraan menig kerkganger mank gaat.

Doch... nu moet ik hier toch ook met een overweging komen, die vooral onder de zoogenaamde „jongeren“ wel wat al te veel in het vergetboek schijnt geraakt te zijn. In ethische kringen hoort men nog al eens de roepstem, dat „wij ons geven“ moeten.

Ons geven, inderdaad! Zou die rijke gedachte die wanneer dit geven wordt verslaan naar de roeping Gods in Zijn Woord, zoo verheffend en bezielend is voor heel het leven, ook haar toepassing niet moeten vinden op kerkelijk gebed? Wordt daaraan wel genoeg gedacht? Roept het subjectief-geestelijke in ons wel eens niet al te eenzijdig op te ontvangen, te genieten, het goed te hebben? Heeft onze Heer en Heiland er geen recht op dat wij hem ook, ja allereerst, dienen op kerkelijk gebed? Dienen, misschien in het zweel des aanschijns? Dienen, een tijd lang misschien zonder loon, terwijl wij er zelfs schijnbaar onder verarmen? terwijl wij nauwelijks resultaat zien van ons werk?

Zoo gaf Mozes zich aan een volk waaraan geen eer te behalen viel. Zoo gaven de profeten zich aan een taak die een mislukking scheen. Zoo volgden de discipelen Jezus — naar het kruis.

Welnu, leeft het besef wel diep genoeg in onze ziel, dat wij onze plaats in de kerk van Jezus Christus niet alleen voor onszelf innemen, maar ook voor anderen? Dat wij de roeping hebben, het goede voor de kerk in haar geheel te zoeken? Want hier blijkt nu weer de frische kracht van het door Calvin uitgesproken beginsel: elk geloovige niet alleen object, maar ook subject van de kerkelijke werkzaamheden. Daar ligt dus onze taak om, zelfs al valt het wel eens zwaar en al vergt het zekere offers, mede te werken aan den bloei der gemeente. Wie daartoe, uit liefde voor zijn Zaligmaker bereid is, legt gaarne aan zijn persoonlijke vrijheid zekere beperkingen op, zelfs al gaat het daarbij soms om menselijke inzettingen, maar die om de goede orde en den wasdom van Gods Huis noodig zijn. En dan staat dit boven allen twijfel vast, dat wie zich in deze ootmoedig geven wil, daarin ook voor zichzelf een zegen vinden zal.

Och, er wordt in onzen tijd nogal eens op luidruchtigen toon gesproken over de noodzakelijkheid om de eeuwige, goddelijke waarheden te belevén. Vergeten wij het niet: die geven hebben geleerd, zichzelf te geven, dat zijn de vroomsten, dat zijn de begenadigden die er iets van weten, wat geestelijk leven is.

Natuurlijk, dit wil nu niet zeggen dat wij maar alles goed hebben te vinden en ons op den stroom van den sleur moeten laten meedrijven. „Ons geven“ is immers óók, naar de mate van onze krachten, kerkelijke misstanden, waar wij die vinden, uit liefde tot Christus te bestrijden en alzoo hartelijk mede te leven. Dan zal God de Heere in Zijn trouw wel zorgen dat Zijn genade beleeft wordt.

En nu tot slot nog één opmerking. Reeds meer-malen is — en terecht! — opgemerkt, hoe de geestesstemming van onzen tijd erop gericht is, op de rechten, niet op de plichten van den mensch nadruk te leggen. Een luisterrijk exempel daarvan is wel de moderne arbeidersbeweging. In één opzicht wordt in die beweging echter een plichtsbesef en vrijheidsbeperking gevonden, die bijna tot jaloerschheid stemt. Tegenover de leiding van zijn organisatie voelt het individu zich tot een gehoorzaamheid verplicht, die doet denken aan de onderworpenheid van den Jezuit tegenover zijn orde. Hier is een bijna blinde volgzzaamheid.

Heeft ook dit ons niet iets te zeggen? De band aan de kerk als instituut brengt uiteraard als band van een groter geheel zekere inperking van persoonlijke vrijheid mee en vergt daardoor zekere zelfverloochening. De wandelaar, die zich geheel alleen op het pad begeeft, kan gaan waar hij wil. De reiziger, die zichzelf een gezelschap heeft gekozen, heeft nu ook met die anderen rekening te houden, is dus meer gebonden, maar dat offer moet hij zich getroosten als een gevolg van zijn

eigen regime plaats, geheel.

En 2. Het so gemeen gen zo van h die di uit eig daarin zonder frissch diging lijke dual wortel dend, In door ten hie

Van schrijv

de ool na no kn

hi

Ac

na

te

mi

va

lee

ne

de

Niet

stroep

eerst

wenscl

Het

het be

H. be

naless

sing l

geheel

tie tet

De H.

over

Het

helzen

zijn se

schou

leed,

POI

De

ons, t

Misscl

aan es

Nederl

euw,

geleer

wat o

feit, d

vaderl

achter

Nu

wat h

van e

staat

wil p

wij ze

voor

lige S

Christ

stellen

eigen verkiezing. Doch de soldaat, die met zijn regiment gedrongen wordt naar de eene of andere plaats, heeft zich te voegen in het kader van het geheel. Om der wille van het Vaderland.

En zoo is het immers ook in de strijdende kerk. Het sociaal karakter van het geloof eischt heiligen gemeenschapszin, die niet alleen de medegeloovigen zoekt, maar ook, in solidariteit, deel wil zijn van het geheel en zich voegen naar de regelen die dit oplegt. En dat niet in de eerste plaats uit eigenbelang, maar om Christus' wil. Trouwens, daarin ligt eigenlijk ook de voorwaarde voor gezonden geloofs-groei. Het schijnt zooveel vrijer en frischer, in het zelf gekozen gezelschap bevestiging van zielsbehoeften te zoeken. Maar in werkelijkheid dreigt hier het doodelijk gevaar van individualisme. Ware christelijke vrijheid kan alleen diepe wortelen slaan in den bodem van een wel geordend, kerkelijk gemeenschapsleven.

In het diepzinnig apostolisch woord: „gij zijt door éénen Geest tot één lichaam gedoopt“ smelten hier gezag en vrijheid saam tot hooger harmonie.

T. FERWERDA.

De artikelen van Ds. Huismans.

Van Ds. Huismans kwam thans het volgende schrijven in:

Aan Dr. de Moor.

Gij hebt het dus wel gezegd: „In het lied der gemeente alleen het Woord Gods“.

Niet in het Gezangenrapport, maar dat heb ik ook niet geschreven. En ik verbaas mij, dat gij, na blijkbaar „De artikelen van Ds. Huismans“ nog eens overgelezen te hebben, nu nog schrijven kunt:

„Ds. Huismans schreef over de behandeling ter Synode“.

Dat deed ik juist niet. Dat kon ik niet. De Acta waren nog niet eens verschenen.

Maar ik doelde op uw N.-Holl. Kerkbode-artikel, na het zekerheidsalve vooraf nog eens nagelaten te hebben.

De verwarring is dan ook niet aan mijn kant, maar aan uw kant.

Het was de eerste maal in mijn krantenschrijversleven, dat ik een afstraffing kreeg over slecht lezen.

Ik kan ze ook ditmaal afwijzen en zelfs retourneren. Dit laatste doe ik niet.

Ik ben tevreden met een streep door dit „debet“.

Maar gij moet de streep trekken, want gij hebt de rekening geschreven.

S. HUISMANS.

Niets ware ons liever dan het halen van een streep door deze rekening. Maar dan zou ze toch eerst betaald moeten zijn, want Ds. Huismans wenscht natuurlijk geen kwijtschelding.

Het eerste deel mijner rekening is echter door het bovenstaande allerminst veraffend. Indien Ds. H. het artikel van 29 Oct., waaruit ik citeerde, naleest, zal hij moeten erkennen, dat de vergissing bij hem en niet bij mij ligt; want dat gaat geheel over de behandeling van de Gezangenquaestie ter Synode. Het was juist mijn bezwaar, dat Ds. H. schreef zonder uit de Acta ingelicht te zijn over den gang van zaken.

Het tweede deel mijner rekening, de klacht behelzende over het persoonlijke en kwetsende van zijn schrijven, kan ik nog minder als betaald beschouwen, want in het bovenstaande (het doet mij leed, dit te moeten constateeren) zegt hij in ant-

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Apologie en Natuurwetenschap.

I.

De apologie (geloofsverdediging) neemt onder ons, Gereformeerden, geen belangrijke plaats in. Misschien is dit voor een deel wel toe te schrijven aan een reactie tegen de opvattingen van sommige Nederlandsche theologen uit het midden der vorige eeuw, die welhaast de geheele wetenschap der godgeleerdheid tot een apologie wilden inkrimpen. Maar wat ook de oorzaken mogen zijn, het blijft een feit, dat de apologie bij de Gereformeerden in ons vaderland de laatste halve eeuw vrijwel op den achtergrond geraakt is.

Nu moeten we er ons wel rekenschap van geven, wat het doel der apologie is. Wanneer we spreken van een verdediging der christelijke religie, ontstaat er zoo gemakkelijk misverstand. De apologie wil niet de waarheid der christelijke religie bewijzen. Dat kan zij ook niet. Het beste bewijs voor de waarheid der christelijke leer is de Heilige Schrift zelf en de godzalige levenswandel der Christenen. Maar de apologet moet zich ten doel stellen de tegenstanders der christelijke religie te weerleggen en dat wel met argumenten, die ontleend zijn aan de algemeene menschelijke ervaring en het logisch denken, dus kortom aan de wetenschap.

Jezus werd in deze wereld geboren als „een teeken, dat widersproken zal worden“ (Luc. 2:34) en waar de gekruisigde Christus gepredikt werd, daar was Hij „den Joden eene ergernis en den Grieken eene dwaasheid“ (1 Cor. 1:23). Zoo werd dan ook reeds van de vroegste tijden af van de Christenen getuigd: „want wat deze sekse aangaat,

woont op wat ik daarover heb geschreven... niets!“

Hoe kan ik dan quitteeren bij gebrek aan betaling of bij aanbidding van ondeugdelijke betaalmiddelen?

De M.

(Wij meenen niemand onrecht te doen, wanneer wij hiermede de discussie sluiten. Red.)

Overtuigingsmoed.

In „Bergopwaarts“ kwam weder een ingezonden stuk van „De Veertiende“ voor.

Het draagt tot opschrift: „Malcontenten onder de Geref. predikanten.“

Eerst spreekt het over de critiek op het Getuigenis der Synode, welke zich in het begin schuchter, later vrijmoediger uitte.

En het oordeelt:

Die critiek kwam van de malcontenten. Zijn die malcontenten Netelenbossianen? Of Wissianen? Denken zij over alle punten gelijk? Ik geloof het niet, maar wat zij gemeen hebben is d.t. dat zij, de een luider dan de andere, klagen over het „gezagsgedoe“, dat tegenwoordig opgeld doet, over den hieldelozen, onchristelijken toon, die in de kleine kerkelijke pers beluisterd wordt, over den schotel met kolokwinten, die ons elke week wordt voorgezet.

Zij zijn het, die doleeren, niet over de Schrift, die zij hebben leeren kussen, niet over de belijdenis, die zij onderteekenen, niet over de plaatselijke Kerk, die zij dienen, maar omdat de hieldeloosheid haar triomfen viert en de teeders, welwillende toon wordt gemist.

Maar dan richt de schrijver zich tot mij persoonlijk en stelt mij een tweetal vragen.

En nu heb ik een woordje aan Dr. Hepp. Hij nam in „De Reformatie“ mijn artikel bijna geheel over. Waarom liet hij den kop weg, de oorzaak, waarom „de dertien“ zich schuil blijven houden? Zou het niet de vrees zijn, dat hun terstond het etiket „ethisch“ op het voorhoofd wordt gedrukt? Ik beloof u, zoo spoedig de ketterijacht tot het verledene behoort, kom ik voor het voetlicht. Dr. Hepp deelde mij niet in bij de tollenaars en zondaren en sloeg mij niet met den grooten ban. Hij staat er te hoog voor, — maar de anderen?

Gij kent toch de prachtige rectorale oratie van Prof. Hugo Visser: „Van den eeuwigen Vrede tusschen Wetenschap en Religie“ en ik vraag u, was het niet uw goedkeuring, dat uw mederedacteur Dr. H. W. van der Vaart Smit, deze oratie aan een dwaze felle critiek onderwierp, die alle porren te buiten ging? Dr. Smit... tu Brutel! Laat mij u zeggen, geachte collega, dat ik mij in mijn moeilijk leven koninklijk heb verheugd, toen ik in Sept. j.l. in het verslag van de rede bij de overdracht van het rectoraat uitgesproken, deze geestige woorden las: „Zie“, zei Dr. Abraham, „daarboven in het galmgat zit een groote uil als een wachter op Zions muren, en moeizaam opent hij de oogen voor het licht des daags.“

Zoowel op het een als op het ander zou ik met het grootste genoegen willen antwoorden, indien de schrijver slechts zijn vizier opende en zijn naam noemde.

Maar dat is bij mij voor gedachtenwisseling werkelijk conditio sine qua non.

Overigens zou ik willen opmerken: vergist hij zich niet in mij?

ons is bekend, dat zij overal tegengesproken wordt“ (Hand. 28:22). Vooral aan de wetenschap, hetzij dan ware of schijnwetenschap, heeft men steeds argumenten ontleend om de Christelijke leer te bestrijden. Hiertegen moet de apologet positie kiezen. Hij tracht de bewijsgronden van zijn tegenstander te ontzenuwen. Hij toont aan wat in de beweringen van zijn bestrijder werkelijke wetenschap, ware kennis is en wat slechts onderstelling of phantasie is.

Wanneer een beoefenaar der wetenschap, zonder met God te rekenen, een wijsgeerig systeem opbouwt en beweert, dat dit een oplossing geeft van alle wereldraadselen, dat het het Christendom op zijde zet en in waarde overtreft, dan zal de christelijke apologie dit filosofisch stelsel nauwkeurig bestudeeren en daarna onderzoeken, of het den toets der kritiek kan doorstaan. Zij zal nagaan, of het feitenmateriaal betrouwbaar en de conclusies gewettigd zijn, zij zal onderzoeken, of de verschillende deelen van het stelsel niet met elkaar in strijd zijn en het geheel toetsen aan de wetten der logica, en dan zal zij er het ontleedmes der kritiek in zetten, en zoo noodig, het geheele systeem uiteenrafelen, tot er niets van is overgebleven.

Het spreekt vanzelf, dat de apologie naar haar methode en naar haar inhoud rekening moet houden met de ontwikkeling der wetenschap. Telkens heeft zij weer met andere bestrijders van het Christendom te doen. De tactiek en de strijdmiddelen van haar tegenstanders veranderen voortdurend. Daarom moet de apologet een open oog hebben voor de behoeften en de noden van den tijd, waarin hij leeft, en daarmede terdege rekening houden.

In de eerste eeuwen had de christelijke apologie

Ik liet mij waarlijk over zijn handelwijze niet verschoonend uit.

Natuurlijk maakte ik onderscheid tusschen zijn standpunt en zijn manier van strijden.

Zijn standpunt kan ik niet voldoende beoordeelen, omdat het uit de enkele regels, welke hij daarover schreef, niet duidelijk genoeg voor mij staat. Maar zijn strijdwijze mag ik niet anders dan onvoorwaardelijk afkeuren.

Er spreekt gemis aan overtuigingsmoed uit.

Hij belooft voor het voetlicht te komen, zoodra de ketterijacht een einde neemt.

En nu valt het zeker niet te ontkennen, dat tegenwoordig de atmosfeer in onze kerken electrisch geladen is.

Maar behalve de vraag: aan wien de schuld? rijst hier ook de andere: gaat de waarheid niet bovenal?

Gij, die uzelf aandient als „de veertiende“, gij zijt er vanzelf van doordrongen, dat gij de waarheid voorstaat. Maar behoeft gij u dan voor de waarheid te schamen?

Gij staat naar uw meening dicht bij Dr. Geelkerken en Ds. Vermaat.

Doch zij maakten fier en frank hun naam bekend. Waarom gij dan niet?

Moet uw voorstel, dat Dr. Geelkerken het initiatief zal nemen tot het beleggen van een vergadering met malcontente Geref. predikanten niet den droeven indruk maken, dat gij een ander de kastanjes uit het vuur wilt laten halen en zelf voor loopig buiten schot blijven?

Waarom neemt gijzelf het initiatief niet?

Hebben profetische figuren ooit den anonymus gespeeld?

Gesteld al, dat gij om uw overtuiging zoudt worden bemoeilijkt, is uw overtuiging u dat niet waard?

Waarom haar geweld aangedaan door de halfslachtige positie, welke gij totnogtoe innaamt?

Zie, waarde collega, een van de voornaamste eischen voor een gezond kerkelijk leven is wel deze, dat wij elkander heerlijk oprecht in de oogen zien.

En met onze volle persoonlijkheid voor onze overtuiging durven uitkomen.

HEPP.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De opvoedkundige betekenissen van de N. C. S. V. voor den Gereformeerden Student.

I.

De quaestie „Gereformeerden en N. C. S. V.“ is zeer veelzijdig en de talloze debatten in de laatste jaren in en buiten de studentenwereld hierover gehouden, waren dan ook bijna zonder uitzondering verward.

‘t Is mijn bedoeling niet de vraag opnieuw aan de orde te stellen, hoewel ze naar mijn vaste overtuiging, ook na het synodebesluit, nog niet opgelost is.

Maar één punt, dat én in het referaat van Ds. Boersma, én in het rapport der commissie, zoo wel als in de conclusies der synode, geheel niet ter sprake is gekomen, wilde ik toch gaarne nog even belichten.

In alle drie wordt gesproken van waardeering van het goede door de N. C. S. V. gewerkt. Deze post zal wel niet pro memoria zijn uitgetrokken,

vooral den kamp te voeren tegen de Hellenistische filosofie, de Grieksche wijsbegeerte en het is genoegzaam bekend op welk een uitnemende wijze de kerkvaders zich van deze taak gekwetend hebben. Daarna, in den tijd der kruistochten en in de Middeleeuwen moest deels tegen de Joodsche leer, deels tegen den Islam gestreden worden. In deze periode zijn verscheidene apologetische werken geschreven, die ook thans nog wel van beteekenis zijn.

Daarna bracht in het begin der zestiende eeuw de renaissance een groote omkeer te weeg. Er woei een frissche wind door geheel Europa. Maar de nieuwe geestesstroomingen brachten ook hunne bezwaren en hunne gevaren met zich. Met den opbloei der wetenschap en de herleving van de studie der klassieken ging vaak een al te groote waardeering der heidensche filosofie gepaard. Tegen deze geestesgesteldheid, die in de geschiedenis den naam van humanisme gekregen heeft, moesten de christelijke geleerden en met name ook de kerkherformers, in woord en geschrift positie kiezen.

Later in de zeventiende en achttiende eeuw, droeg de strijd tusschen geloof en ongeloof weer een heel ander cachet. Men noemt dezen tijd wel eens de filosofische eeuw. In deze periode hebben de bestrijders van het Christendom hun wapens gezocht in het tuighuis der nieuwere wijsbegeerte. Deze filosofie droeg echter in den regel een deïstisch karakter. Men wilde God desnoods nog erkennen als Schepper, maar als Onderhouder der wereld werd hij geloofd. Gods voorzienigheid paste niet in het wijsgeerig systeem. Tegen dit deïsme hebben vele christelijke apologeten met kracht hun stem verheven.

W. J. A. SCHOUTEN.